

LIST S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO S PRILOGO ANGELČEK.

Leto 51.

Ljubljana, maja - junija 1921.

Štev. 5.-6.

B. Gorenjko:

Dekliška pomlad.

1.

*Lonček je oživel
kar čez noč,
nagelj v njem vzbrstel je
kar čez noč!*

*Sveti Jurij ga poklical
je gredoč,
ko je šel praznovat
radostno pomlad
mimo naših koč.*

*Sveti Jurij dober je svetnik:
samih rož nam nasadi
sredi trat,
v srca mlada pa prinese
samih nad.*

2.

*V moji gredi
je pomlad,
v mojem srcu
polno nad.*

*Ptička, ki mimó leti,
vsaka se ustavi:
„Lepo imaš gredico,
deklica,“ mi pravi.*

*Oj ti ptička, ptičica,
da bi ti še videla
rože mojega srca —
potlej bi šele se čudila!*

3.

„Fuj cicifuj,
deklica, čuj!
Kaj si ukradla
cvetje pomladi,
da ti tak ličeca rdiijo?
Kaj si ukradla
jasnost nebesom,
da ti tak očki žarijo?
Kaj si škrjančku
pesmi ukradla?
Deklica, čuj —
fuj cicifuj!“

Lahko, sinička poredna,
dražiš me zdaj na spomlad!
Kaj pa pozimi? — —
Ko sem nosila prosa ti —
bila pohlevna si!

Vendar pa drugo
zimo spet pridi,
ti preporedni
fuj cicifuj!

4.

Pa škrjanček sredi polja,
kakor živa dobra volja,
poje radosten, vesel —
vendar sam ne ve, zakaj.

Deklica pa rože trga,
poje drobno pesmico,
srce ji je rádostno —
sama pa ne ve, zakaj.

Oj pomlad, pomlad prišla je,
pomladila gaje, trate,
v njih razsula cvetke zlate —
pa škrjanček je vesel.

In kako bi pač ne pela
mlada deklica vesela,
ko ji v srcu je pomlad
lepša kakor sredi trat!

5.

„Kukavica kuka že! —
Zdaj pa bodem štela,
koliko še let bom
radostna, vesela.“

Kukavica pa ne čaka,
kuka venomer;
že nakukala je let
več ko petdeset.

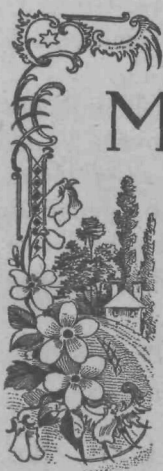
In ti, deklica,
boš dotlej vesela,
dokler lilija v srcu
ti ne bo zvenela.

Cvetinomijski :

ZGODBA O DEŽNIKU.

(Konec.)

Mrak se je večal ... Iznad hriba je prisvetil mesec. Prelepo so svetile zvezde nebeške na tihem nebu. Rahel, topel veter je vel od zahoda do vzhoda. Od juga do severa je pa šlo preko neba kakor mil pozdrav iz blagih oči ...

Jernej je postal.

»Kozo Črnko bom vzel iz hleva in šel z njo nazaj gor pod smreko. Tam bom počakal očeta, pa če ga čakam tudi do jutra,« je del samsebi.

In je res šel v hlev. Odvezal je kozo od jaslí. Stopala je za njim kakor poslušna učenka. Zvonček pod njenim vratom je veselo zvončkljal; posebno, kadar je poredno poskočila in se povzpela na zadnje noge.

Z rahlo upognjenim tilnikom in z mrtvo srako v naročju je korakal Jernej tih in zamišljen k smreki nazaj. Koza je skakljala za njim in okrog njega tako prijazno in ljubko kakor še nikdar! Zvonček ji je pa pozvanjal kakor k poskočnemu plesu.

Na mahovitem prostoru pod smreko se je Jernej ustavil, in obstala je tudi koza Črnka kraj njega. Jernej je sedel na mehka tla, da se je ugreznilo pod njim kakor na pernici. Mrtva sraka mu je počivala na kolenih ... Koza je pa stala nepremično pred njim in mu gledala v oči tako zaupno in proseče, kakor gleda le samo prijatelj v prijatelja ...

»Prelepa je noč nocoj! In prelepo je nebo nad menoj!« se je v hipnem zamisleku zdrznil Jernej. In sladko ga je pobožala noč s svojo mehko roko po mladem, skrbečem srcu. Še je nekje čeblljal na smreki kos in pel svojo pesem naprej. Samo slajši so bili zdaj njegovi glasovi. Grlo mu je bilo čisto in vrat napet. Kljun iztegnjen v mrak — tako, kakor kliče angel s piščalko v ustih k življenju in budi k življenju.

Jernej se je nasmehnil. Zakaj? Nití sam ni dobro vedel, zakaj ...

»Sraka, sračica!« je pogladil mrtvo ptico po perju in po vratu.

Tudi koza se je ozrla na mrtvo srako. Dotekníla se je z gobčkom njenega vratu in je hlástnila z jezikom po njeni okrogli glavi. Pa hitro je pomígala z ušesi in poskočila v kolobarju.

Čez dolgo časa šele je Jernej legel in je kmalu sladko zaspal. Tako spe le samo deteta in samotarji ...

Krvav blisk je prekrížal nebo, ko se je zbudil Jernej iz sladkega spanja. Votlo je zagrmelo in stresalo zemljo; gozdovi so vršali, kakor da jih pesti silen velikan, kakor da jih bíča tisočero okrvavljenih, od neba do zemlje švigajočih bícev.

Kvišku je planil Jernej, kvišku je planila koza tik ob njegovih nogah. Še mrtva sraka — skoro da ni oživila in tudi planila kvišku, v zrak.

»Dež bo in nevihta!« se je zgrozil Jernej in je stopil izpod smreke. Kosa že ni bilo več na vršiču.

»Kar kmalu se bo ulilo!« je dodal Jernej svojemu premisleku o dežju in o nevihti.

»In pozno je že! Gotovo že zelo pozno,« se je domislil koncem vseh svojih misli. »Morda je polnoč, in oče se je že vendar povrnil? ...«

Črno je bilo nebo. Blisk je sledil blisku. Grom je hrôpel za gromom. Že je kanila prva debela, težka kaplja na Jernejevo roko. Ječali in stokali so gozdovi, ihtela so od bolečin visoka, krepka debela bukev in smrek, hrastov in mecesnov. Do tal so se ihtéč sklanjale vitke srebrne breze, kakor v neurju je vršalo preko grmovja ...

»Kako hitro se je predruščilo tako jasno nebo!« je presunilo Jerneja.

Žalostno je zameketala koza.

»Nikar se nič ne boj!« se je sklonil Jernej globoko k nji. »Boš prav kmalu doma na gorkem ...«

Koza ga je žalostno pogledala. Prestopila je nekoliko korakov in se zopet vrnila na svoje prejšnje mesto.

»Hajdiva domov! Črnka, hoj!« se je nasmehnil Jernej. Pa se je nameril na pot proti bajti. Koza je veselo odskočila in skakljala pred Jernejem kakor priljuden vodnik. Zvonček pod vratom ji je pa žalostno zvonil; tako, kakor zvoné zvonovi mrličem ...

Vrata pri bajti so bila odprta na stežaj. Jernej je vstopil in se ozrl plaho kakor tat. Kozo je bil že spravil v hlev.

Še enkrat se je ozrl okrog sebe. Nato pa stopil tiho v vežo. Tam je postal.

»Morda je oče vendar že doma!« se je razveselil. In zdelo se mu je, da ga boža stotero rok, mehkih, toplih rok, po licih in po vratu.

Pri hišnih durih je postal.

»Oče!« je šepnil.

V sobi se je čulo rahlo dihanje in sopenje.

»Oče!« je del Jernej.

Rahlo je odprl duri in planil v sobo. Prižgal je v trenutku leščerbo.

Zleknjen po klopi ob peči je počival oče. Pod glavo vrečo soli. Roké na prsih pa kakor mrlič, ki ga hodijo kropit. Jernej je posvetil očetu v obraz. Sladák smehljaj je trepetal na očetovih licih. Miloba je lila skozi polodprte trepalnice. Na tleh pa je bil razprostrt velik dežnik, še čisto nov. Jernej dežnika še nikdar ni videl; zato se je tej reči neznanško začudil.

»Kakor motovilo ...« mu je šlo preko lic. »Čemu taka-le potvora, ki ni za nikamor?«

Širokorazkoračen je stopil Jernej tik dežnika in ga radovedno opazoval, kakor da je posebno čudo božje.

»Čemu pač ta reč?«

Strmel je v dežnik z začudenja polnimi očmi. Kakor gora, tak se mu je zazdel dežnik po dolgem ogledovanju.

Vzdramil je očeta.

»Oče, kaj pa to?« In pokazal je na dežnik.

»Dežnik!« je zagodrnjal oče in zopet zadremal.

Jernej se je nasmehnil.

»Dežnik se imenuje tak kolovrat prečudni . . .«

Nato je kmalu sam zaspal in se še v spanju smehljal. Toda hitro se je prebudil — sanjalo se mu je bilo o dežniku.

Zunaj je bila nevihta. Ploha je sunkoma butala ob okna. Jernej je stopil na prag in je pogledal. Tema vsepovsod, kamor se je ozrlo oko.

Nenadoma se Jernej glasno nasmehne. Odhiti nazaj v sobo po dežnik. In se vrne z njim na plano. Pod neprijazno, jokajoče nebo.

»Pod streho sem, ehej! Kakor da nosim majhno hišo s seboj!« se je zaradoval in je stopil z razprostrtim dežnikom proti hlevu. —

En žar, en udar, en krik . . . Noč in naliv! — Zubelj — plamen — ! Dva, tri hipe . . . Odprle so se spet durí v koči, škripaje in okorno.

Oče je planil pred hlev.

»O sveti križ božji! Moj hlev — moj Jernej!« Dežnik je zijal kakor pošast v temno nebo. Lilo je vanj. In na Jerneja je lilo, ki je ležal trd in stegnjen ob dežniku.

Zvonček kože Črnke, ki je zvonil, kakor zvoné zvonovi mrličem, je pa našel bedni oče sedmi dan pod kupom ogorkov in pepela.

To je zgodba o dežniku. Moral sem jo vam povedati.

Prof. Fr. Pengov :

Obrtniki v naravi.

(Nadaljevanje.)

Opazujva, ljubezniva spremljevalka, to mušico-šiškarico na divjem šipku! S strokovnjaškim očescem išče na debelcu pripravne žile, jo nabode s svojim bajonetcem tu in tam, in ko je ranica dovolj velika, spusti vanjo jajčece. Delo je končano. Hitro skupaj orodje in drugam s trebuhom za kruhom! Tako šiškarica prisili en in isti grm, da sezida mnogo zibelk pripravne oblike in velikosti za njeno mladino. Raznovrstne šiške na raznem drevju niso namreč nič drugega kot gnezda raznih šiškaric in drugih mušic. V vsaki šiški leži po eno jajce ali ličinka (oziroma buba). Eno in isto drevo pa ima lahko različne šiške; tako jih poznamo samo na hrastu okoli 32 vrst. Dve različni šiškarici napravita na enem in istem listu tudi dve šiški različne velikosti in podobe.

Ko pride iz jajčka črvič, ima ondi obenem stanovanje in hrano. Čim raste prebivalec, raste tudi njegova kajžica, dokler ne izleti stanovka kot prijazna osa-šiškarica skozi majhno luknjico na prosto.

Na listu brogovite pa opaziva lahko 12 do 15 drobnih nitk. Vsaka nitka pa nosi glavico, debelo kot bucika. V teh biserih počivajo zarodki zelenkaste mušice tenčičarice, ki ima silno nežna krilca in zlata očesca. — — —

Ko brije pri nas mrzla burja in zasipava snežni metež sleherni jarek, tedaj pa obletava doli na gorkem jugu krilati naš stavbenik z lastovičjimi krili cvetoče pomarančne in jasminove grme, lovi muhe in mušice po cvetju žlahtnih palm in aloj, pobira afrikanke hrošče raz zlata grozdna razcvetja akacij in mimoz (sramežljivk), pa živi v družbi panterja in žirafe, noja in cebre. Ko gledamo mi skozi okno v puščobno zimsko naravo, tedaj nam pač pride kdaj na misel, kako pravočasno se je umaknila naša mojstrica raznemu zlu, ki ga nam prinaša zima: temi in mrazu, bolezni in slabi volji. Seveda pri tem pa radi pozabljamo, da grozi mali izseljenki tudi na jugu, zlasti na poti tja in nazaj, brez števila nevarnosti. Koliko ostane lastovic na poti vsled pomanjkanja hrane, burja jih pomeče v mokri morski grob, roparicam so dobrodošli plen, poželjivi, lačni in nenasitni Lahi jih pokončajo na stotisoče!

Pa vse te težave mnoge premagajo. Parček je zopet prifrčal v prelepi črno-modri suknjici z rjasto ovratnico in škrici od zadaj v znano šupo. Še so na stropni gredi ostanki lanskega gnezda; treba bo le popraviti, kar je pokvaril čas. Vlažne prsti je dovolj na dvorišču, na vrtu, zlasti pa na vozni cesti. Mala kepica je urno pomešana z lepljivo slino, ki se cedi ravno ob tem času zidarjem obilno iz kljunčkov. Kroglica do kroglice, in kmalu je zopet popolna četrtna votle krogle na stropu, gnezdo je gotovo, kamen do kamena — palača.

Četudi se zdi naš zidar le preprost delavec in njegova stavba od zunaj raskava in sirova, je vendar od znotraj zelo zglajena in mehko podložena z dlako in perjem.

Na Sundskih otokih, posebno na Javi, živi še bolj čuden zidar, velik kot naša obvodna lastovica (podgrivka ali bregulja) in tej podobna tudi po perju. Pravimo ji salangan. Ta stavi svoje vile na najnevarnejših strmih skalah, v luknjah in podmolih ob morskem bregu. Poletne pristave so pa iz čiste klejaste slin, ki se cedi ptici v nitkastih svalkih iz dveh podjezičnih žlez.

Te salanganine otroške izbice, prozorne, plitke skledice so posebna slaščica Kitajcem. Pojedó jih na leto do milijona in plačajo zanje do šest milijonov kron, četudi tiči vsa dobrota sluznate žolice edinole v domišljiji »sinov solčnega kraljestva« in v dobro začinjeni (zabeljeni) omaki, ki jo znajo napraviti rumenokožne kuharice.

* * *

Kjer se dela nova stavba, tam morajo biti tudi tesarji. Ti rabijo pa ravne smreke in vitke jelke za svojo sekuro. Zato pa idimo tudi mi zopet v mirni in resnobni gozd!

Poldne je. Nepremično gledajo enolične smreke proti nebu, le sence trepečejo na rdečkastem lubju, in poševni solnčni žarki čarajo čudovite skioptične slike na posamezna debela. Nov svetlobni trak se prikrade izmed vrhov in razsvetli stebre resnobnega gozdnega hrama. Skoro smo pozabili, da je ravnokar odzvonilo »Ave«. Skoro se zdi, da prihajajo duhovi ob mesečini po gluhi gozdni dvorani, da opravijo tiho in nemo svojo pobožnost. Pa zopet se vlije bogato solnčno valovje skozi smrekovo zelenje kot zlati in srebrni zakladi treh modrih iz Betlehema, in v takem trenutku napravi samotni gozd nate vtis, kakor da se je nasmehljaj slovenski trpin, ki je sicer vedno resnega obraza.

Tukaj je mesto, kjer stavi na milijone tesarjev svoje koče!

Na deblo bolehavega borovca je priletel lubadar. Zdaj gloda lubje. Kmalu ga pregloda in izgine izpred naših oči — treba je iztesati še tudi dolg hodnik za lastno stanovanje. Tudi to je kmalu dodelano. Zdaj pa nagloda mati lubadarica ob glavni svoji cesti vse polno manjših stranskih rogov, položi v vsakega jajcece in zamaši vhod vanj z žaganjem, da se ne prikradejo mladiči v njen lastni rov. Pa tudi zato poskrbi tesarica, da so vsi rovi obrnjeni tako, da bodo mladiči lahko vrtali naprej, ne da bi se srečavali. Treba ji je biti previdni, zakaj če se srečata dva lubadarja v istem rovu, se navadno ne vrne nobeden. Kri mora teči, nesreča je neizogibna — mati jo sluti že naprej. Kdo ji je dal to slutnjo? . . .

Jajčeca se spreminjajo v rumenkaste črviče, ki rijejo dalje v svojih cestah, ne da bi zadevali kdaj ob sosednji rov.

Kako čudovito fine čute morajo imeti pač mali, še negodni tesarji, komaj še obrtni učenčki, da se izognejo drug drugemu, ko jih vendar dolbe večkrat do 70.000 naenkrat svoje pogubne podkope (mine) pod skorjo enega in istega drevesa! —

(Dalje prihodnjič.)

»Pa še volimo!«

J. E. Bogomil:

Ob nevihti.

Na jugovzhodu so se prikazale težke kope oblakov. Kar vidno so naraščale, in strah je šel pred njimi. Kamor je prišel, povsod je vzbudil grozo in trepet.

Listje na drevju je zatrepetal. Potresale so se vejice in veje. Celo mogočno deblo se je zvijalo, kakor bi hotelo pobegniti z mesta, pa je bilo preveč vkovano v tla. Drobna srca gozdnih in vrtnih pevcev so skoroda zastajala. Pesem je utihnila. Vse se je poskrilo.

Bu-u — u-u-u-u — u-u-u-u-u — — —!

Grom iz daljave! Vedno bliže prihaja njegov glas. Vedno močnejše, vedno resneje.

Na griču zapoje veliki zvon, in po okolici se ogласijo njegovi manjši tovariši. Njih pesem je boleča, otožna, preseča ...

»Mama, zakaj pa zvoni?« vpraša Trnovčeva Ivanka.

»Huda ura se bliža. Zato pa zvoni, da bi mi molili. Oh, kako da ni še onih dveh domov — Franice in Tone?«

»Mama, kakšna pa je huda ura?«

»Boš kmalu videla! Le molimo, da bi preje minila.«

In Trnovčevi prično moliti. Huda ura pa vedno bolj divjá. Grom bobni, strela bije, ploha lije, veter tuli. Kakor bi bil sodni dan! Trnovčevi pa molijo. Zdaj enemu, zdaj drugemu uide pogled skozi okno, in oko išče onih dveh, ki ju ni doma. Kdo ve, kje sta!

»Še en očenaš za naši dve,« pristavijo mama, potem pa končajo.

»O Bog, kakšno divjanje!«

»Uboga Franica in Tona!« vzdihne malo bolj odrastla Lenica in se zagleda skozi okno.

»Ko bi šel kdo ponji?« svetujejo v veži stari oče.

»Saj ni mogoče v takem.«

»Bog in sveti božji križ! Spet je nekam udarilo.«

»Pa še molimo!«

»Mama, le! Za Franico pa za Tono!«

In zopet se ogласi molitev. Gorka in pristrčna. Spet kipé prošnje skozi dež, skozi oblake, naravnost v nebo. Po hiši pa je čimdalje bolj temno, kakor zvečer. Le, kadar posveti blisk, takrat posveti po vseh kotih. S tako močjo, da vid vzame.

Onih dveh pa le še ni od nikoder! Kdo ve, kje trepečeta siroti? Vsi premočeni, vsi preplašeni, vsi premraženi!

Huda ura divjá, kakor bi se svet podiral. A molitev pri Trnovčevih in drugod tudi ne prejenja. Sredi groma, sredi bliska in strele kipi kvišku, kipi k Bogu ...

V daljavi se lahno posveti. Vihar ponehava. Deževne kaplje niso več tako težke. Grom se polagoma oddaljuje.

Bledi, preplašeni obrazi polagoma zardé. Le oblak skrbi še pokriva čela: Tone še ni in France še ni!

Naposled le prideta, Tona vsa premočena in Franca vsa prestrašena in premočena. Prvič ji je ujela nevihta na polju, na prostem. Ena bi rada več povedala ko druga, kako jima je bilo. Pa obema manjka besedi. A čemu besede, ko prepadla obraza glasneje govorita in več povesta ko vsaka beseda.

A človek vse preboli! Skrb ljubeznive mame, postrežljivost dobre sestre, pohvala očetova in radovednost Ivankina: vse po svoje pripomore, da je strah preje pozabljen.

Kresna noč.

Kaj, da neče me objeti
sen nocoj slačak?

O temni noči tja pod lipo
vêde me korak.

Ose gore so posejane
z lučami nocoj,
kot da vzplaval dol na zemljo
zvezdic je nebroj.

Bajna noč! Mladostj moje
jasen si spomin,
kadar tema me obdaja,
tema bolečin:

O temi sijejo mi tudi
upov množice,
kot bi v črni grêdi cvele
bele rožice.

Sapice pa, ki okrog mene
nežno plavajo,
smrtni dihi to so — v večnosti
me uspavajo . . .

Ksaver Meško:

Domovini.

O domovina, v grob so te dejali,
pečât sovraštva vžgali nanj pekoč.
Kot Judje Krista so te pokopali,

da strta bila v vek bi tvoja moč.
Zastonj pa upom lepim so se vdali:
za tebe tudi pride še Velika noč.

Ksaver Meško:

Zgodba o junaškem petelinu.

Vrhu gnoja ob svinjskih hlevih je stal petelin, mogočno krilil s perutmi in zaporedoma, zelo mogočno in oblastno pel: »Kikiriki-i-i-i!«

Mladi svet, bele, rumene in grahaste jarike so povzdigo-vale glave, nagibale jih na eno stran, da so ga videle bolje, slišale raz-ločnejše njegov predirljivi glas. Starejše putke so mirno brskale po gnoju in po dvorišču okoli gnoja in so se malo menile za kričavega poveljnika.

Ko se je dovolj nakričal, dovolj se razkazal svojemu zarodu, je opozoril vso družino nase še enkrat z odločnim, zateglim: »Kukurukuk!«

Še stare in malobrižne kure in koklje so tedaj prenehale v iskanju in brskanju po gnoju in pesku in so pozorno povzdignile glave. Še dvakrat, trikrat je zaklical gospodar: »Kukuruk!« pa je bila že vsa dovolj obilna družina zbrana okoli njega.

»Tako tega ne smemo pustiti!« je izpregovoril petelin z bahato odločnostjo. »Dve noči je ropala pri nas lisica. Štiri piške že manjkajo.«

Nekaj najmlajših jarik je žalostno zakikcalo ob spominu na matere in sestre.

»Manjkajo, manjkajo! Snedla jih je roparska požeruhinja! A kaj hočemo?« je modrovala stara, nekoliko šepava kokoš, čepeča tik ob kokotu.

»V kot se je treba stisniti ponoči, ne se pa nastavlјati ob durih in špranjah. Noč ima svojo moč, in kdor se nevarnosti ne varuje, pade lisici v žrelo,« je modrovala druga starina, ki ji je od starosti že izpa-dalo perje, da je bila na hrbtu vsa oskublјena.

»Je itak vseeno, ali nas pojedо ljudje ali lisica,« je hladnokrvno in precej žolčavo pripomnila tretja. Bila je znana zelo nestrpna in strupena.

»Vse to je zanič!« je samozavestno odklonil petelin. »Treba, da si kako pomagamo.«

»Kaj bоdemo mi!« je smelo ugovarјala bela mladica. »Naj poskrbе ljudje, katerim moramo služiti. Ti naj nas ščitijo!«

»Bodo nas ščitili, bodo!« se je napol zaničljivo, napol jezno kregal očka petelin. »Malо se pojezе zjutraj, ko opazijo, da je spet izginila putka; gospodar še celo kosmato zakolne — a ne storе nič. Pomagaj si sam, je vedno velјalo in še velјa!«

»Ah, kako me, sirote? — Ali proti taki zverini, kakor je lisica? — Saj nas vse pohrusta s perjem in s kostmi,« je vreščalo vsepovprek med vznemirjenim ženskim svetom.

»Kakopak — bojazljivec je bil in bo večno tepen, stara storija. Pogumnemu pa je bila in bo sreča vedno mila, dokazana resnica.«

»Res, res!« so pritrdjevale nekatere, zlasti mlajše.

»Jaz sem sklenil,« je važno nadaljeval pogumni gospodar, »da mora biti tej moriji konec. Naravnost nad lisico grem — kdo gre z menoj?«

»Ojej! Ojemine! Ojehtana!« so kričale in vreščale putke vseprek. »Saj nas bo vse snedla.«

»Kaj še!« se je zaničljivo odrezal petelin in je z ostrimi kremplji junaško pobrskal po gnoju. »Če ste take kukavice, pojdem pa sam.«

In je kar stopil nekaj korakov z vrhunca gnoja.

»Ali samega pa gospoda áteka vendar ne bomo pustile!« so kričale mlajše putke in jarike. »Vse pojdemo z vami!«

»Kakor pač mislite,« je malomarno in hladno menil petelin. »Kdor je z menoj, pojdi! Kdor si ne upa, naj straži doma gnoj. Tudi dobro delo... Kikiriki-i-i!«

Kakor bojni klic najbolj navdušenega vojskovodje je zvenel njegov zmagoslavni spev.

»Ko bi morda vzeli s seboj Čuvaja, psa,« je bolj neodločno in boječe opomnila pepelnata kokoš.

»Kaj naj z njim? Bil bi nam le v napotje,« je odklonil gospod general. »Naposled se bo pa še širokoustil, da je zmagal on. Nak!«

Pa so se dvignili in šli, prav lepo število. Le štiri starke, že vse utrujene in krevljaste, so ostale doma.

Najnaprej je stopal petelin. Glavo je nesel pokoncu, da je Napoleon po najhuji zmagi ni mogel bolj oholo. Greben mu je kar žarel od ponosa in zavesti gotove zmaže.

Putkam pa ni bilo vsem lahko pri srcu. Marsikatera se je ozrla zdaj pa zdaj boječe in hrepeneče nazač proti domu in je na tihem prav zbegano zavzdihnila.

Čim bliže so prihajali šumi, tem večji je postajal nemir v kokošjih vrstah. Dve, tri so kakor na smrt utrujene počenile kar na zemljo. Ko se je vojna truma nekoliko oddaljila, so planile pokoncu, se obrnile in jo vzrezale proti domu, kar so jih nesle tanke noge in malo bolj nerodne peruti. — Dobro je bilo, da je petelin skrbno in napeto gledal proti gozdu, sicer bi se bil nad ubežnimi podložnicami sigurno zelo nemilostno razsrdil.

»Kikiriki-i-i-i-i!« se je drl na vse grlo, ko so se bližali gozdu. Venomer je ponavljal, klical in izzival lisico: »Kikiriki-i-i-i-i!« Tako da je ženski zarod, zlasti mlajši, občudovaje zijal vanj in se ni mogel nadeviti takemu pogumu in junaštvu.

Niso prišli še daleč v les, kar jim je — o groza in gorje! — med drevjem pridrvela nasproti lisica. Kosmati rep je nesla po zraku kakor zmagoslavno zastavo.

»Krik — krik!« je jeknil junak-petelin ob nenadnem pogledu na strašno nasprotnico, srfotal čez vso že nevarno omahujočo bojno vrsto ter se pognal v tako divji beg, da še vse življenje nikoli nikdar ni bežal tako grozno.

Pač je še slišal nekaj hipov za seboj vrišč svojih ženic in hčerk, ki jih je brez izbere in brez usmiljenja morila kosmata roparica. Potem ni slišal nič več, kakor da je od groze oglušel in izgubil povsem vso zavest razen te, da je treba na žive in mrtve bežati, bežati, leteti, leteti.

Kako je prišel domov, bi res ne vedel in ne mogel povedati. Kar naenkrat je zletel čez plot in padel na domače dvorišče, dasi je že mislil, da ga ne bo videl nikoli več. Komaj se je privlekel do gnoja. »Kik-rik! Kik-kih!« je še izdihnil tam dva tri kikce, pa je obležal kakor v resnici mrtev.

Putke, kar jih je ostalo še doma, so se zbrale ob njem, ga od vseh strani prestrašeno ogledovale in sožaljno kokodajskale.

Polagoma pa je vendar oživel. In ko so pribežale in prifrftale na dvorišče in na gnoj še dve kuri in tri jarike in so kokodajsale in vpile kakor za smrt, se je postavil celo pokoncu in se razkoračil in razkačil: »Take nespametnice! Ali nisem rekel: pamet in previdnost!«

»O, ko nas ne bi bili vi zvabili v gozd, bi bile moje sestre še žive,« je očitaje javkala prižasta jarika, napol še pišče.

»Norica ti, ti oslè ti neumno,« jo je ostro okregal petelin, »same so krive. Kaj pa me niso poslušale, ko sem pa vendar svaril: Nikarte se prenačliti! Le pamet in previdnost! Če bi me bile poslušale in ubogale, vse bi se bile rešile, kakor sem se jaz.«

Tako je rekel in se je sam sebi zazdel zelo moder in junaški. Razkoračil se je še bolj, razkračil peruti, visoko povzdignil glavo, da je greben kar žarel v solncu — pač pravi petelin na gnoju.

A. J. Javorski:

Pomlad.

Že črni trn je zacvetel —
oj prišla je pomlad!
Na ravno polje zdaj bom šel —
orat in pa sejati!

Konjiča dva napregel bom
in v brazdo ju pognal —
za plugom v brazdi stopal bom
in branal in sejati.

Nad mano solnce stalo bo,
pod njim škrjanček pel —
pa srce se smejalo bo,
da bi ves svet objel.

In ko bom delo dokončal,
zavriskam v solnčni dan —
in črni trn se bo smejal,
prepevala ravan ...

Janko Leban:

Trije bratje.

(Pravljica.)

Trije bratje so šli na potovanje, da bi se po svetu izobrazili. Starejša brata sta bila hudobna, mlajši pa je bil vljuden in priden mladenič, ki si je vse blage nauke svojih staršev dobro vtisnil v spomin.

Nekega dne pridejo do velikega mravljišča. Starejša brata sta takoj hotela s svojima palicama razdreti mravljišče. Mlajši se je pa temu upiral, branil je mravljišče ter milo prosil brata, naj opustita svojo namero. Prešerna mladeniča sta se naposled vdala, vendar pa sta se smejala in se bratu rožala radi njegove rahločnosti.

Milan — tako je bilo ime mlajšemu bratu — se je nekoliko pomudil pri mravljišču ter opazoval, kako je umetno napravljeno. Ko tako opazuje, pridele velika mravlja do njega ter izpregovori: »Hvala ti, dobri mladenič, da si nas takó branil ter nam rešil naša stanišča. Zato ti bomo mravlje hvaležne. Pomažale ti bomo, če kdaj prideš v potrebo in nevarnost. Tedaj se spomni na nas, pa zakliči mene, kraljico mravelj, in bom ti pomagala.«

Milan se je čudil, da je znala ta mala živalca tako pametno govoriti, in je pospešil korak za svojima bratoma.

Kmalu potem pridejo vsi trije bratje k velikemu ribniku, po katerem je plavala jata rac. Hudobna brata sta hotela takoj kamenjati race, da bi se s tem kratkočasila. Milan pa ju je lepo prosil, naj ne storita tega; zakaj on ni mogel videti, da bi kdo nedolžno živalco brez potrebe ranil ali celo ubil. Brata sta naposled uslišala njegovo prošnjo ter odšla svojo pot, ne zменеča se za Milana.

Milan je v tem opazoval kopajoče se race. Velik racman pa je priplaval k njemu na breg ter mu rekel: »Hvala ti, dobri mladenič, da si nas obvaroval škode. Če bi kdaj prišel v stisko ali nevarnost in bi se ne mogel rešiti, le mene pokliči. Jaz sem vodnik teh rac in rad ti bom pomagal po svojih močeh.«

Milan se je zdaj podviral in dotekel oba brata. Kmalu so vsi trije skupaj prišli v velik gozd. Dospejo do votlega drevesa, ki so v njem živele čebele. Gotovo je v duplini mnogo sladkega medu, so menili bratje. Zlobna dva skleneta, da zažgeta okoli votlega drevesa ogenj. Vsled dima bi čebele bile primorane, zapustiti drevesno votlino, a onadva bi potem neovirano pobrala med iz dupline. Milan s tem ni bil zadovoljen. Žal mu je bilo, da bi kdo čebele podil iz njihovih stanišč in jih moril z ognjem in dimom. Zato je prosil svoja brata, naj pustita čebele v miru. Brata sta ga sicer ubogala, a le nerada; rekla sta pa, da ga zapustita, ako se jima bo še upiral ob kaki priliki.

Milan je molčal, vendar je bil vesel, da se čebelicam ni kalil mir. Ko je že nameril korak, da odide, pribrenči velika čebela ter mu zašepeče na uho: »Hvala ti, da si nas rešil! Če bi kdaj zagazil v nesrečo, pokliči le mene, matico, in jaz ti bom pomagala iz nevarnosti.«

Bratje so potovali dalje po gozdu. Šele proti večeru pridejo iz gozda in ugledajo veliko ravnino. Nikjer ni bilo videti kake hiše. Le grad se je bleščal v daljavi. Hiteli so proti njemu, da si tam izprosijo prenočišča. V mraku stopijo v grad, kjer je bilo vse v najboljšem stanu in redu. Toda, kako se bratje začudijo, ko nikogar ne najdejo v krasnih grajskih dvoranah! Prekoračijo več dvoran in sob in pridejo v obednico. Tam je bila miza pogrnjena za tri osebe in se je kar šibila dobrih jedil in pijač. Bratje so bili vsled dolgega pota lačni in žejni. Zato brž sedejo k obloženi mizi ter si privoščijo, kar jim je pozelelo srce. Ko si utolažijo glad in žejo, stopijo v bližnjo sobo, kjer najdejo že pripravljene tri mehke postelje. Ležejo nanje, da se izpočijejo za nadaljnjo pot.

Ko se drugi dan vzbudijo ter se spomnijo, kar so doživeli včeraj, stopi k njim v sobo sivolas starček ter pravi: »Pozdravljam vas tujce v tem gradu! Toda vedite: prebivalci te hiše so začarani, in vsak, kdor je deležen naše gostoljubnosti, se mora zavezati, da izvrši tri dela. Če se mu posrečijo, potem bodo prebivalci te hiše rešeni začaranja, rešitelj pa dobi bogato darilo in lahko odide. Če se mu pa dela ne posrečijo, potem zapade sam začaranju ter se izpremeni v steber in kot tak ostane tako dolgo tu, dokler ga kdo drugi ne reši.«

Starček pozove nato najstarejšega brata, naj gre z njim, da izve za prvo delo. Mladenič se takoj napravi ter odide s starčkom. Ta ga pelje preko velikega grajskega vrta in trate. Tam se ustavi ter deje: »Ljubi tujec, na tej trati je raztresenih tri tisoč biserov iz nakita naše kraljične Lepotice. Te moraš pobrati do solnčnega zahoda. Če se ti to posreči, potem si izvršil prvo delo. Če se ti pa ne posreči, veš, kakšna usoda te čaka!« To reki starček izgine.

Starejši brat prične takoj marljivo pobirati bisere, ki so raztreseni ležali v travi. Ko je pa solnce zvečer zatonilo za gore, še dolgo ni bil dovršil svojega dela, in kakor mu je starček prorokoval, se je zgodilo: nevidne moči so ga pri priči izpremenile v kamenit steber.

Druga dva brata sta morala med tem časom ostati v gradu. Pogoščena sta bila kakor prejšnji dan kar najsijajneje. Drugi dan stopi starček zopet v spalnico k bratoma ter pozove starejšega, da gre za njim na odločeno delo. Šel je s starčkom, pa zgodilo se mu je prav tako kakor najstarejšemu bratu.

Tretji dan je prišla vrsta na Milana. Tudi njega je odvedel starček na vrt ter mu tam izročil znano delo. Tam je ugledal Milan tudi dva kamenita stebra, ki sta ga spomnila na usodo obeh bratov. Pričel je z delom in si mislil: to je delo za mravlje! Pri tem se spomni, kaj mu je obljubila kraljica mravelj, pa jo brž pokliče na pomoč. Kraljica mravelj se takoj prikaže ter vpraša Milana, s čim naj mu postreže.

Milan ji pove, kakšno nalogo je prevzel, in takoj je bilo na trati mravelj vse živo. Mravlje so pobirale bisere, in solnce je stalo še visoko, ko so bili vsi biseri zbrani na kupu. Milan je zahvalil mravlje za pomoč. Nato so izginile mravlje s trate, a Milan je veselega srca pričakoval starčka.

Ko je solnce zatonilo, je prišel starček k Milanu, ga pohvalil zaradi njegovega dela in ga odvedel v sobo, kjer je že bila pripravljena dobra večerja zanj.

Po večerji Milan leže ter sladko zaspi do prihodnjega dne.

Drugi dan po zajtrku ga starček odvede k drugemu delu, a ne na trato, ampak k ribniku na vrt. Starček izpregovori: »Na dnu tega ribnika leži zlat ključ. Z njim odpreš spalnico, ki v nji počivajo tri začarane kraljične tega gradu. Če najdeš ključ, si dovršil drugo delo.«

Milan preudarja, kako bi storil, da biovoljno rešil, kar mu je naloženo. Zdajci se spomni racmana ter ga pokliče na pomoč. Pri priči se mu prikaže, veslajoč proti njemu. Na racmanovo vprašanje, česa želi od njega, mu Milan razodene svojo stisko, pa mu pove, da želi najti zlati ključ. Takoj priplava jata rac po ribniku. Bilo jih je lepo gledati, kako so se potapljale pod vodo, da bi spravile zaželeno na vrh. In glej: še preden je solnce zatonilo, je Milan že imel v rokah zlati ključ. Vesel ga je izročil zvečer starčku, ko je došel k njemu na vrt.

Stari mož je bil ves vesel, da se je mladeniču posrečilo tudi to drugo delo. Odvedel ga je v jedilnico, kjer sta skupaj večerjala. Odhajaje iz jedilnice je starček mladeniča bodril, naj tretje in zadnje delo ravno tako dobro izvrši kakor prvih dvoje. Drugi dan je mladeniču bilo namenjeno zadnje delo.

Kakor prva dva dneva, je starček tudi tretjega dne zjutraj poklical mladeniča. To pot ga je vodil po celi vrsti sob. Naposled prideta pred zaprta vrata, ki jih starček odpre z najdenim ključem. Vstopita, in mladenič ugleda tri kraljične, ki so trdno spale. Starček prime Milana za roko ter reče: »Ljubi prijatelj! Speče kraljične so moje hčerke. Vedi: jaz sem bil mogočen kralj, posestnik obširnih dežel. Nesreča pa je hotela, da sem imel med svojim služabništvom skrivno čarovnico. Ko sem jo odpustil iz službe, se je strašno maščevala nad mano in nad mojimi hčera. Hčere, kakor vidiš, so bile začarane v smrti podobno spanje, jaz pa pregan v ta grad. Najstarejša hči je pila mleko, ki ga ji je ponudila čarovnica, druga vino, najmlajša pa medico. Ako se ti posreči, da doženeš, katera izmed teh spečih hčerâ je bila začarana po medicini, potem bodo rešene vse tri moje hčere in jaz. Za tvoj trud ti pa obljubim za ženo eno izmed hčerâ, katero si sam izvoliš. Tudi boš po moji smrti moj naslednik, to se pravi: kraljeval boš v mnogih deželah. Če se ti pa delo ne bo posrečilo, te bo zadela usoda tvojih bratov, navzlic temu, da se ti je posrečilo že dvoje del. Jaz in moje hčerke pa ostanemo v tem slučaju v gradu začarani še nadalje.«

Nato je začarani kralj odšel, Milan je pa ostal pri začaranih kraljicnah. Šel je od ene do druge ter upal, da spozna najmlajšo, saj ta bi utegnila biti pač najlepša. Toda vse tri so bile enako lepe, in tudi glede starosti ni bilo med njimi vidne razlike.

V svoji zadregi se mladenič spomni čebelne matice in jo pokliče na pomoč. Kmalu matica prifrči, in ko ji Milan pove o svoji stiski, izpregovori čebela: »Ne boj se! Kmalu ti bo pomagano!« Na matičin klic pribrenči skozi odprto okno mala čebela v sobo. Matica ji nekaj naroči, česar pa Milan ne razume. Potem prileti matica pred Milana ter deje: »Zdaj pazi! Čebelica bo sedla na ustna oni deklici, ki je najmlajša, zakaj še sladka ustna vabijo čebelico.« Matica nato izgine, čebelica pa leteč obkroži kraljične. Po preteku malo časa — ki se je pa Milanu zdel cela večnost — sede čebelica na ustna eni izmed deklic. Zdaj je mladenič vedel, katera je najmlajša.

Že popoldne je kralj nestrpno radoveden stopil v sobo, da bi se prepričal, kako se godi mladeniču. Milan povede kralja k eni izmed spečih kraljic in reče: »Ta je najmlajša!«

Zdajci po gradu strašno zašumi, nakar pa vse utihne. Kraljične se zbudé, veselé se z očetom in presrčno zahvaljujejo rešitelja. V bližnjih sobah se zbero kraljevi svetovalci in služabniki, da čestitajo svojemu gospodu na njegovi in svoji srečni rešitvi; zakaj tudi oni sami so bili zapadli dolgotrajnemu spanju.

Kralj milostno sprejme njih čestitke. Potem predstavi Milana kot rešitelja, svojega zeta in naslednika. V tem se odpro vrata, pa vstopita Milanova brata, ki sta bila tudi rešena začaranja. Kmalu potem so praznovali poroko Milanovo z najmlajšo kraljično. Po veliki slavnosti je nastopil kralj v spremstvu novoporočencev pot po svojih deželah, da je ljudstvu predstavil bodočega kralja.

Milan je obdržal pri sebi tudi oba brata. Vsi trije so živeli srečno in veselo. Po kraljevi smrti je Milan postal kralj. Vladal je v blaginjo svojih dežel in podložnikov svojih. Njegova dva brata sta stopila k njemu v službo. Ko se je Milan prepričal, da sta se poboljšala, da sta vrla in pridna, je dovolil, da sta se poročila z ostalima dvema kraljičnama. Starejši brat je poročil starejšo, drugi pa mlajšo kraljično. Vsi so uživali srečo in zadovoljnost do visoke starosti.

J. E. Bogomil:

Solnčni dan.

Blagor tebi, Židanov Janko! Tvoja duša uživa jasne, solnčne dneve, in angel varih jih vpisuje v knjigo tvojega življenja. Vesel si, jasno je tvoje oko, gorko ti je pri srcu.

V šolo je šel Židanov Janko. Pa ga sreča ondi pri Nandetovem mostu Tometov France. Z vso sladkostjo ga vabi, naj gre z njim. Saj vé, v gozdu za Kamenitnikom je tako prijetno! Ptički pojo, da je kar veselje! Tam se bosta igrala, iskala si ptičjih gnezd, v prijetni senci košatih gabrov bosta počivala. Ko bo pa ura odbila enajst, bosta pa počasi odšla proti domu . . .

Židanov Janko se ni vdal. Šel je svojo pot v šolo. Premagal je s svojo odločnostjo svojega tovariša iz šolskih klopi. —

Vrhu hribov, tam, kjer se odpre pogled na Loko, sedi uboga sestradana beračica. V naročju ima bledega, slabotnega otroka.

»Fant, ali imaš kaj kruha?»

Že je mislil Janko odgovoriti: »Nimam nič!« — čeprav je imel v torbi precejšnjo zagvozdo, da bi se z njo podprl, ko bo ob deseti uri deset minut počitka. Še enkrat pogleda Janko ubogo ženo. In zopet se spomni: Vsi drugi bodo jedli ob desetih, samo ti ne boš! Kako boš lačen! Kaj bi storil?

»Mati, nate, pa vzemite!« Z odločno besedo da ženi kruh. — Zopet nova zмага: premagal je samega sebe. —

V šoli je. Ura bije deset. Med učenci zabučí kakor v panju. Prosto imajo. Pogovarjajo se in použivajo vsak svoj kruhek. Le Židanov Janko nima nič.

»Fantje! Židanov pa nima nič kruha!« se oglasi eden.

»Zakaj pa ne?»

»O, gotovo za kazen! Doma ni ubogal, pa mu ga niso nič dali!«

»Aha! Kazen, kazen! Tepen, tepen! Lačen, lačen! Prav, prav!« se norčujejo iz njega.

Janko že misli vstati in mahniti po nagajivcih. Pohvaliti se misli s svojim dobrim delom. Ali ga bodo občudovali, junaka ljubezni! Pa brž oboje opusti. Ne pove nič in tudi ne udari. Premaga se. Premaga svojo jezo in ne vdá se častihlepnosti. —

Ko je odhitel po šoli domov, zasliši v svoji duši tako vesele glasove, in tako svetlo solnce zadovoljnosti zasije v njegovem srcu, da Janko kaj takega še ni občutil. Kdo se mu bo čudil, če je v svoji zadovoljnosti nagnil klobuček malo postrani pa slekel suknjič in ga vrgel čez ramo, ko je pa v njegovi duši tako svetlo, tako jasno, tako toplo, kakor znabiti še nikdar v življenju.

Židanov.

Leop. Podlogar :

Iz zgodovine kranjskih trgov.

3. Jesenice.

(Konec.)

Lutrove nauke je zatrosil v protestantovski dobi po prostrani radovljiški župniji bivši blejski župnik, odpadnik Krištof Fašang. Rojen je bil na Bledu. Nekaj let je služil kot učitelj v Radovljici, potem pa enajst let kot katoliški župnik na Bledu. Umrli je v Ljubljani 11. septembra l. 1580. in je pokopan pri Sv. Petru. Takrat je upravljal blejsko gospostvo znani kranjski junak Herbart VIII., ki je bil iskren pristaš Lutrove vere. Leta 1561., na kresni dan, je pridigoval v blejski cerkvi Primož Trubar in pridobil več ljudi za luteranstvo, med njimi tudi župnika Fašanga. Opustil je nato Fašang sv. mašo in začel učiti Lutrove zmote. Starodavna božja pot na Otoku je prenehala. Namesto na Otok k Mariji, so ljudje drli poslušat Fašanga. Pozneje, ko je bil odstavljen, je živel v Zasipu, kjer je begal ljudstvo še dalje.

Briksenski škof je začel preganjati odpadlega duhovnika in tudi podložnike, ki so bili prestopili v Lutrov tabor. Trdovratne podložnike je pregnal s kmetij in pozaprl. Deželni stanovi so jih pa z oboroženo silo osvobodili in postavili nazaj na kmetije. Škofovi odposlanci so se tej kršitvi pravic odločno uprli. Pozvali so katoliške podložnike, naj se oborožijo in pridejo skupaj, ko bodo slišali iz gradu strel. Na njih povabilo je pripeljal tudi Julij Bucelleni z Jesenic 40 oboroženih mož. Vse je kazalo, da bo prišlo na Bledu do krvavih spopadov. Stanovi so ščuvali luteranske podložnike, naj se oborožijo in udarijo. Kar pride iz Gradca od nadvojvoda strogo ukaz na stanove, da naj odpokličejo vojaštvo z Bleda, trdovratni podložniki pa naj se preženo s kmetij. Takoj po tem razglasu se je 17 podložnikov izpreobrnilo, 16 pa jih je moralo popustiti zemljišča in oditi iz dežele. Tako je bilo na Bledu leta 1589.

Leta 1599., 30. septembra, je pa začela potovati po deželi protireformacijska komisija, ki ji je bil na čelu ljubljanski škof Tomaž Hren. Povsod, kamor je prišel, je poučil ljudstvo o luteranskih zmotah, potem pa zahteval prisego na katoliško veroizpoved in odpoved luteranstvu. Nepokorni, trdovratni luterani so bili obsojeni na izgon v roku šestih tednov in treh dni. Ta kazen je zadela le tiste, ki so se javno priznali za luterane. Ob takih prilikah so bili nekateri prejšnji luteranski huj-skači obsojeni v trdo ječo.

Dne 16. marca l. 1601. je prišla komisija tudi na Jesenice. Škof je govoril Jeseničanom, zasliševal osumljene in jih zaprisegel. Medtem so šli škofovi pooblaščenca v Kranjsko goro in v Belo peč, kjer so našli nekaj nepokornežev in so jih ukrotili.

Čudno je, da je bil jeseniški župnik Gregor Burcar leta 1631. še pristaš luteranov, katere je Hren že leta 1601. precej potrebil po Gorenjskem.

Leta 1788. se je izločila iz Jesenic Koroška Bela.

Cerkev sv. Ingenuina in Albuina na Jesenicah je bila zidana leta 1361. Hud požar je upepelil 27. junija 1761 šele 1754. l. zgrajeno novo cerkev. Zidali so potem zopet novo cerkev, ki jo je posvetil ljubljanski knezoškof Karol grof Herberstein 3. septembra 1771. Dne 2. junija 1875 je udarila strela v to cerkev. Župnik Valentin Plemelj (1857 do 1875) je bil ondaj sam v cerkvi, molil brevir in pričakoval ljudi na spoved. Ožgan in omamljen je živel potem še sedem dni.

Velika nesreča je obiskala Koroško Belo dne 13. novembra 1789. Vsled povodnji je bil izpodjeden hrib Čikla, ki se je poveznil in zasul 40 hiš.

Svetovna vojska je tudi prizadela Koroški Beli hudo gorje. Dne 14. avgusta so sovražni italijanski letalci z zažigalnimi bombami upepelili velik del vasi in deloma tudi cerkev. Njih namen je bil ta, da bi pokončali tovarne na Javorniku in na Savi, ker se je ondi med vojno izdelovalo vojaško orožje, a se jim ni posrečilo. Žrtev je bila le vas Koroška Bela. —

Meseca julija leta 1823. je splezal stotnik Bosio, ki je meril višino naših hribov za vojaške namene, na Triglav. Ko je prestal najhujše napore in prebil smrten strah na tej višavi, je menil, da sèm še ni prišel živ krst. Ko je pa raziskoval pečine, je našel v skriti jami steklenico in v njej papirje, ki so mu povedali, da je preplezal vrh Triglava pred njim že Janez Dežman, kapelan na Jesenicah, 8. avgusta 1809. Takrat je župnikoval na Jesenicah župnik Franc Luznar, ki je umrl v Zalem logu 11. junija 1819, ko je umrl tudi Valentin Vodnik, ki je bil tudi med prvimi plezalci na naš Triglav.

Zv. Erjavec:

Na kresni večer.

Nocoj, oj nocoj pa dečaki veseli
kresujejo,
nocoj, oj nocoj pa svoj praznik življenja
praznujejo.

Še jaz plamenečo bi baklo prižgal,
svoj kres sredi mlade noči,
še jaz bi zavriskal — a ogenj moj
nič več, nič več ne gori.

Modrost v pregovorih, domačih in tujih.

M. Regally:

Leto, letos.

Eno leto je dolgo, več jih pa hitro mine.

Leto ima mnogo dni, a malo ur.

Leta več vedó ko knjige.

Leta ne lažejo.

Na letih mlad — napaka vsak dan manjši.

Z leti pamet, pa tudi siva glava.

Leta upognejo hrast.

Na sedem let si drugačen spet.

Prejšnje leto je zmeraj boljše.

Pred letom leta ne hvali!

Leto leta ne uči.

Na sedem let vse prav pride.

S pustom njivom ni dobrega leta čakati. (Iz Istre.)

Nobeno leto nima dveh poletij.

Leto ne pride nazaj.

Kar od leta ne upaš, trenutek prinese.

Grehov in let zmeraj več imaš kot sam priznaš.

Toplo, pa ne ko leto; dobra, pa ne ko mati.

Slabo leto redko samo.

Suho leto, dobro leto.

Suho leto dvoje mokrih preredi.

Več ko ima let, bolj je za denar zavzet.

Kdor je pred letom umrl, je že zdavnaj mrtev.

Kdor se poleti preobjeda, pozimi posnema medveda.

Letos bo iz vsake moke dober kruh.

Reki:

Eno leto se mora izslužiti, ko bi drva sekali na človeku.

K letu, ob letu.

Leta dni.

V najboljših letih.

Leta kupiti.

V letih biti.

Enih let biti.

Iz let biti.

Na leta.

Čez leto in dan.

Skakalnica.

		po-		gre-			
	ded	med	že-	sta-	znam	nak	
	lo	blak	zem-	man	med	po-	
de-	lji	je	ne	de-	in	te-	če-
del	za-	ne-	o-	po	ne	iz	mle-
	že-	te-	gr-	ko	dar	te-	
	nam	to	čr-	ko	drev-	ko	
lo	če	Ne-			ve	Ke-	ja
koč			mle-	ne			bar-

(Rešitev in imena rešilcev — ki se sprejemajo le tekom 14 dni po izidu lista — v prihodnji številki.)

Rešitev obeliska v 3.-4. šte. »Vrtca«.

		K		
	u	r	a	
J	o	ž	e	f
A	z	i	j	a
m	a	č	k	a
k	r	a	v	a
N	a	n	o	s
V	r	t	e	c
K	r	o	n	a
j	u	n	i	j

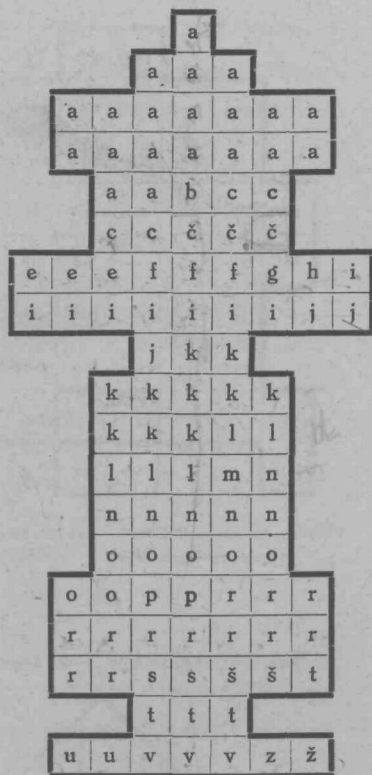
Rešitev uganke v 3.-4. šte. »Vrtca«.

13	20	15
18	16	14
17	12	19

Stanislav Ponikvar:

Naloga.

Po sredi dol dobiš ime slovenskega pisatelja.

(Rešitev in imena rešilcev — ki se sprejemajo le tekom 14 dni po izidu lista — v prihodnji številki.)

Listnica uredništva.

Mihaelov: Mislimo, da bi nam lahko napisali kaj prav porabnega, ko bi se lotili lažje oblike, kot je balada. Izrazi kot »slišal sem, ko je reklo bum,« seveda niso dosti pesniški. — Slave sin: Takoj prva kitica: Pomlad zelena — neosamljena — v ljubi naš vračuš se kraj; — cvetje dehteče, — vode peneče — spet nam povrneš nazaj — dosti izpriča, da to še niso pesmi poeta, ampak le poizkus začetnika. Nobena še ni zrela. — G. A. Č. v T.: Bomo priobčili, kar je porabnega, n. pr. Solnce budi. — Št. J. v Č.: Za rebusa lepa hvala, poezija je pa še negodna. — J. V.—Č. v Lj.: Vi bi — po naši sodbi — mnogo čednega lahko napisali, ko bi bolj izbirali in marljiveje pilili. — V. U. v N. m.: Še ni zrelo. — Tulipan: Vaša lična pisava in v pismu izražene misli kažejo, da ste brihtna glavica. Sočuvstvujemo z Vami, ki pišete: Koliko je dijakov, ki se branijo v šolo in pouka z vsemi štirimi: ali pa samo zato hodijo, da lahko lepo in gosposko živé.

Pomen besed:

soglasnik,
časovna mera,
delavnica s stroji,
član velikega naroda,
učni pripomoček v šoli,
rokodelec,
uradnica,
pijača,
Slovan,
bolezen,
reka v Sloveniji,
sad,
varuje pred gnilobo,
zanesljiva oseba,
cvetica,
kuhinska posoda,
roparska ptica,
rastlina,
del sveta.

Na drugi strani pa, koliko je otrok revnega stanu, ki so daroviti in želé po izobrazbi kakor žejen jelen po mrzli vodi... Izmed mnogih pesmic bi radi vsaj eno izbrali in jo Vam v veselje priobčili. Ali kaj, ko je še vse tako slabotno in po vsebini starinsko. Poizkusite s prozo! — Budislav: Tu in tam zazveni kaka kitica prav prijetno. Ali je pač vse izvirno? R. B. v C.: Znabiti prilično uporabimo eno ali drugo. — Ivka: Prilično. — Rešilce opozarjamo na to, da se morajo rešitve vpošiljati na uredništvo (Rova — Radomlje), ne na upravnništvo Vrtca ali Angelčka, ki je v Ljubljani. Priobčijo se imena le tistih rešilcev, ki se prijavijo prvih 14 dni po izidu lista.

Popravek.

V obelisku (Vrtec 3. — 4., str. 48) mora biti pod 1. soglasnik in ne samoglasnik, kar so marljivi reševalci gotovo že sami opazili.